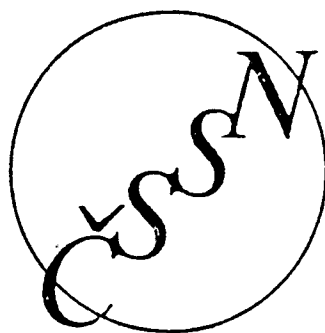

ČESKÁ SPOLEČNOST PRO STUDIUM
NÁBOŽENSTVÍ

CZECH SOCIETY FOR THE STUDY
OF RELIGIONS

INFORMAČNÍ BULLETIN

BRNO

5 - ČERVENEC 1995

OBSAH

ČESKÁ RELIGIONISTIKA

Zpráva o činnosti ČSSN v letech 1993-1994	
(D. Papoušek)	3
Zpráva o hospodaření ČSSN v roce 1994	
(I. Doležalová)	5
Revizní zpráva	
(Michaela Horáková)	6
Zpráva o hospodaření ČSSN v 1. pololetí 1995	
(I. Doležalová)	6
Encyklopedická literatura o náboženství II	
(H. Pavlincová)	7

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

Založení Slovenskej spoločnosti pre štúdium náboženstiev	
(J. Komorovský)	13
North American Association for the Study of Religion	
(D. Papoušek)	14
Mezinárodní výbor IAHR v Paříži	
(D. Papoušek)	14

MOZAIKA

Přehled publikací ČSSN	17
50. zasedání Studiorum Novi Testamenti Societas v Praze .	17
Mezinárodní sympozium o Starém zákoně v Praze	18
Speciální konference IAHR o východním křesťanství	
ve Finsku	18
Z nových knih (Iva Doležalová)	19

Vážení kolegové,

proti slibu v posledním Informačním bulletinu ČSSN (4-listopad 1993) předkládáme další číslo našeho interního zpravodaje se značným zpožděním. Bylo způsobeno zejména dvěma důvody:

V souvislosti s několikerou transformací Ústavu religionistiky FF MU v Brně, který slouží jako sídlo ČSSN, byla pravidelná činnost ČSSN po jistou dobu narušena. ČSSN se v těchto podmínkách soustředila především na zajištění časopisu Religio a vydání sborníků z obou biblických konferencí, přičemž ostatní aktivity - mezi něž patří i vydávání Informačního bulletinu ČSSN - potlačila.

Druhým závažným důvodem byly finanční potíže, které souvisely jednak s celkově svízelnou situací při získávání státních dotací, jednak se značnými výdaji, které si vyžádalo vydání obou sborníků.

Předkládané číslo proto mimo jiné obsahuje i podrobnější zprávu o činnosti a hospodaření ČSSN za období, kdy nemohla být členská základna prostřednictvím bulletinu informována.

Věříme, že prodleva ve vydávání bulletinu neoslabila Váš zájem o činnost ČSSN.

výbor ČSSN

ZPRÁVA O ČINNOSTI ČSSN V LETECH 1993-1994

1. Vnitřní život ČSSN

Nejpodstatnější změnou, která se udála ve vnitřním životě ČSSN od konání 3. valného shromáždění, byla rezignace prof. Jana Hellera na funkci předsedy ČSSN, kterou předložil výboru ČSSN na schůzi dne 12. listopadu 1993. Výbor ČSSN v sobě již nenašel morální sílu naléhat na prof. Hellera, aby přes své křehké zdraví nadále setrval v této reprezentativní funkci. Rezignaci proto nakonec přijal. Prof. Hellerovi patří náš dík za prozíravé a laskavé vedení ČSSN, u jejíhož zrodu v roce 1990 stál a již pomáhal zkušenou radou i obětavým nasazením proplout úskalími dětských nemocí.

Na schůzi dne 1. dubna 1994 byl za předsedu ČSSN zvolen dr. Břetislav Horyna. Výbor tedy nadále pracuje ve složení: doc. Milan Balabán (místopředseda, FF UK Praha), dr. Iva Doležalová (hospodářka, FF MU Brno), prof. Jan Heller (člen, ETF UK Praha), dr. Břetislav Horyna (předseda, FF UP Olomouc), dr. Josef Kandert (člen, Náprstkovo muzeum Praha), prof. Oldřich Král (FF UK Praha), dr. Wolf B. Oerter (člen, FF UK Praha), dr. Dalibor Papoušek (tajemník, FF MU Brno), dr. Helena Pavlincová (FF MU Brno), prof. Vladimír Podborský (místopředseda, FF MU Brno), prof. Petr Pokorný (člen, ETF UK Praha), dr. Jana Součková (členka, Náprstkovo muzeum Praha), prof. Pavel Spunar (člen, ÚKS AV ČR Praha), mgr. Odilo Štampach (člen, Dominikánský konvent Praha), doc. František Vrhel (člen, FF UK Praha).

V návaznosti na usnesení 3. valného shromáždění ČSSN byl též zvolen výbor pražské pobočky ve složení: dr. Kandert (předseda), ing. Kopecká (členka), dr. Součková (členka).

2. Přednáškové cykly

ČSSN pokračovala v pořádání přednáškových cyklů v Praze (Náprstkovo muzeum) a v Brně (FF MU). Přednášky probíhaly přibližně jedenkrát do měsíce, přičemž respektovaly běh vysokoškolských semestrů. Z cyklu přednášek věnovaných křesťanským mimoevropským misiím se v současné době shromažďují písemné podklady k vydání malého sborníku. Jeho přípravou pro popularizační řadu *Náboženství světa* je pověřen dr. Kandert (Náprstkovo muzeum). Publikace tohoto zaměření však zatím váznou na nedostatku finančních prostředků.

3. Semináře a konference

Na základě plánu činnosti ČSSN předneseném na 3. valném shromáždění se dne 8. října 1993 konala v Brně konference **Nová religiozita jako religionistický problém**. ČSSN ji uspořádala ve spolupráci s Ústavem religionistiky FF MU. Jednání konference se soustředilo zejména na otázky teoretického uchopení a religionistické deskripce nové religiozity jakož i na psychologické aspekty některých jejích extrémních projevů. Hlavní referáty přednesené Odilonem Štampachem,

Břetislavem Horynou a Prokopem Remešem -byly publikovány v časopise *Religio* (2/1, 1994, 3-38).

V návaznosti na dílčí jednání mezinárodní biblické konference v Bechyni (květen 1992) se ve dnech 3.-4. prosince 1993 uskutečnila v Brně konference **Česká bible v dějinách evropské kultury**. Dvoudenní zasedání s účastí zahraničních badatelů, pořádané ČSSN ve spolupráci s Českou biblickou společností a Ústavem religionistiky FF MU, tentokrát do svého programu pojalo problematiku české bible od nejstarších středověkých převodů až po současný ekumenický překlad. Vedle řady referátů řazených víceméně chronologicky se během jednání rozproutila bohatá interdisciplinární diskuse, již se podařilo z větší části zachytit. Spolu s referáty byl výběr z diskuse publikován ve sborníku *Česká bible v dějinách evropské kultury*, který vyšel jako pandán sborníku bechyňské konference *The Bible in Cultural Context* (viz Přehled publikací ČSSN, s. 17).

Vrcholnou událostí v konferenčních aktivitách ČSSN se stala mezinárodní konference **Religions in Contact**. ČSSN ji tradičně pořádala ve spolupráci s Ústavem religionistiky FF MU v Brně, na základě jednání v Paříži se však konferenci dostalo statutu speciální konference IAHR spojené s účastí předních světových religionistů a jednáním Výkonného výboru IAHR. Konference se konala ve dnech 23.-26. srpna 1995 v Brně. Soustředila se jak na teoretické a metodologické otázky mezináboženských kontaktů, tak na konkrétní sondy k jejich minulým i současným podobám. Jednání konference bylo rozčleněno do sekcí věnovaných teorii a metodologii, pravěkým a starověkým náboženstvím, asijským, africkým a latinskoamerickým náboženstvím a otázkám mezináboženského dialogu a identifikace. Z konference se v současné době připravuje sborník pod stejným názvem *Religions in Contact*. Bližší hodnocení konference bylo zveřejněno v časopise *Religio* (2/2, 1994, 169-173).

4. Publikační činnost

ČSSN především pokračovala ve vydávání časopisu **Religio. Revue pro religionistiku**, který se postupně prosazuje mezi českými odbornými periodiky. Vychází dvakrát ročně s převahou příspěvků v češtině. Po rezignaci prof. Jana Hellera na funkci šéfredaktora se této práci ujal prof. Pavel Spunar, výkonnou redaktorkou nadále zůstává dr. Helena Pavlincová. Výbor ČSSN považuje časopis za přirozené těžiště, kolem kterého ČSSN žije. Ve spolupráci s redakční radou mu proto věnuje maximální pozornost nejen po stránce obsahové, nýbrž i po stránce finančního zajištění, které je však stále obtížnější.

Z výše uvedených důvodů výbor ČSSN v uplynulém období pozastavil vydávání **Informačního bulletinu ČSSN**. V příštím období by měl již opět vycházet a být rozeslán všem členům ČSSN v obvyklých periodách. Vzhledem k tomu, že je určen především k výměně informací, je otevřen jakýmkoliv příspěvkům týkajícím se religionistiky. Roli redakce zastává výbor ČSSN.

ČESKÁ RELIGIONISTIKA

Z neperiodických publikací vydala ČSSN ve spolupráci s MU v Brně dvojici sborníků z biblických konferencí v Bechyni (květen 1992) a v Brně (prosinec 1993). Oba sborníky vyšly s ohledem na finanční náklady a náročnost redakčního zpracování až v roce 1994 (viz Přehled publikací ČSSN, s. 17).

Dalibor Papoušek

ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ ČSSN V ROCE 1994

Finanční prostředky ČSSN jsou uloženy na dvou účtech - korunovém účtu v Komerční bance a devizovém účtu ve Státní spořitelně. Pro účetní uzávěrku bylo nutné účtovat dle platného kursu v korunách.

Zpráva o hospodaření je podávána na základě účetní uzávěrky ke dni 31.12. 1994.

Příjmy:

členské příspěvky	6 752,17
dotace RVS	56 000,--
dotace Min. zahraničí	50 000,--
dotace Č. bibl. společnosti	20 000,--
konferenční poplatky	109 083,15
prodej Religia	9 509,35
předplatné Religia	1 892,03
úroky z účtu	3 041,54
-----	
příjmy celkem	256 278,24 Kč

Výdaje:

materiálové náklady	2 609,50
cestovné	1 768,--
cestovné konference	15 802,20
ostatní služby	231 374,60 *
pohoštění (vč. konference)	40 706,20
mzdové náklady	5 674,--
poštovné	10 158,32
bankovní výlohy	4 014,06
-----	
výdaje celkem	312 106,88 Kč

* rozpis: Religio	tisk	17 037,50
		29 494,50
		11 639,30
	překlad	775,--
	xerox	105,--
	záloha	10 000,--
Sborník The Bible	předlohy	13 671,--
	tisk	39 427,50
		74 224,80
Sborník Rel.in C.	záloha	35 000,--

ČESKÁ RELIGIONISTIKA

V roce 1994 převyšovaly výdaje ČSSN příjmy o 55 828,64 Kč. Výdaje spojené s vydáním sborníku *The Bible in Cultural Context* byly uhrazeny z prostředků uložených na devizovém účtu, kde byly za tímto účelem uloženy od roku 1992 (viz *Informační bulletin ČSSN 4 - listopad 1993, s. 9*).

Stav finančních prostředků:

	k 1.1. 1994	k 31.12. 1994
pokladna Brno	820,--	104,30
pokladna Praha	928,--	120,--
běžný účet v KB	2 097,38	26 629,32
-----		
celkem	3 845,38 Kč	26 853,62 Kč
běžný účet v ČS	4 173,54 USD	1 361,43 USD

Iva Doležalová

REVIZNÍ ZPRÁVA

Kontrolní komise provedla dne 3.1. 1995 kontrolu hospodaření ČSSN za rok 1990, 1991, 1992 a 1993.

Revize byla zaměřena na kontrolu hospodaření a způsob vedení účetnictví. Detailní zápis o provedené revizi je uložen v sídle ČSSN.

Závěr revize:

Bylo konstatováno, že účtování ČSSN je prováděno přesně a doklady jsou řádně a přehledně uloženy. Při kontrole nebyly shledány závady.

Michaela Horáková

ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ ČSSN V 1. POLOLETÍ 1995

Příjmy:

členské příspěvky	1 950,--
dotace RVS	30 000,--
sponzorské příspěvky.....	6 800,--
prodej a předplatné Religia	3 239,92
prodej sborníků	14 141,--
úroky z účtů	73,41
-----	
příjmy celkem	56 204,33 Kč

ČESKÁ RELIGIONISTIKA

Výdaje:

náklady na sborník Č. bible	48 939,50
náklady na sborník Religions in C.	1 500,--
mzda účetní a daň ze mzdy	1 552,--
poštovné	2 015,36
bankovní výdaje	936,74
cestovné	830,--
-----	
výdaje celkem	55 773,60 Kč

Stav finančních prostředků:

	k 1.1. 1995	k 12.6. 1995
pokladna Brno	104,30	995,30
pokladna Praha	120,--	120,--
běžný účet v KB	26 629,32	54 270,29
-----		
celkem	26 853,62 Kč	55 385,59 Kč
běžný účet v ČS	1 361,43 USD	282,51 USD

Iva Doležalová

ENCYKLOPEDICKÁ LITERATURA O NÁBOŽENSTVÍ II

Evangelická fakulta Univerzity Karlovy, Praha

BIBEL-LEXIKON

H. Haag (ed.)

Einsiedeln, Benziger 1968

THE CATHOLIC ENCYCLOPEDIA

Vol. 1-12, New York, R. Appleton Co. 1911

DICTIONNAIRE D'ARCHÉOLOGIE CHRÉTIENNES ET DE LITURGIE

Fernand Cabrol, Hemri Leclercq

1-14, Paris, Librairie Letouzey et Ané 1924-1947

W. Foerster, G. Fohrer

DICTIONNAIRE BIBLIQUE

Bd. 1-9, Stuttgart, Kohlhammer Verlag 1969

DICTIONNAIRE ENCYCLOPÉDIQUE DE LA BIBLE

Turnhout, Brepols 1960

A DICTIONARY OF HYMNOLOGY. Setting forth the origin and history of christian hymnus of all ages and nations

John Julian (ed.)

Vol. 1-2, London, John Murray 1957, 1768 s.

ČESKÁ RELIGIONISTIKA

DICTIONARY OF THE NEW TESTAMENT THEOLOGY

Colin Brown (ed.)

Vol. 1-4, Exeter-Grand Rapids, The Paternoster Press
1978-1986

A DICTIONARY OF RELIGION AND ETHICS

Sh. Mathews, G. B. Smith (eds.)

New York, Macmillan Co. 1921, 513 s.

ENCYCLOPEDIA JUDAICA

Das Judentum in Geschichte und Gegenwart

Bd. 1-10, Berlin 1928

ENCYCLOPAEDIA OF RELIGION AND ETHICS

James Hastings (ed.)

Edinburg, V. a T. Clarck 1908-1921

ENCYKLOPEDIA KATOLICKA

1-3, Lublin, Tow. naukowe katol. Uniwersytetu lubelskiego
1973

EVANGELICAL DICTIONARY OF THEOLOGY

Walter A. Elwell (ed.)

London, Marshall Pickering 1985, 1204 s.

EVANGELISCHES SOZIALLEXIKON

F. Karrenberg (ed.)

Stuttgart, Kreuz 1954, 1176 s.

HARPERS BIBLE DICTIONARY

S. Miller, J. Lane Miller (eds.)

New York, Harper and Brothers 1952

Alan Menzies

HISTORY OF RELIGION

London 1922⁴, 440 s.

THE INTERNATIONAL STANDART BIBLE ENCYCLOPAEDIA

Geofrey W. Bromiley (ed.)

1-4, Grand Rapids, William B. Eerdmans Publishing Comp.
1980-1988

JEVISH ENCYCLOPEDIA

Isidore Siger (ed.)

Vol. 1-12, New York 1901-1906

LEXICON CHALDAICUM TALMUDICUM ET RABBINICUM

J. Buxtorfius

Bd. 1-2, Lipsko, M. Schaefer 1869-1875

LEXIKON DER CHRISTLICHEN IKONOGRAPHIE

E. Kirschbaum, W. Braunfels (eds.)

Rom 1973, 519 s.

ČESKÁ RELIGIONISTIKA

LEXIKON DER CHRISTLICHEN KIRCHEN UND SEKTEN

Bd. 1-2, J. Gruendler, Wien-Freiburg-Basel, Herder 1961

LEXIKON FÜR THEOLOGIE UND KIRCHE

K. Hofmann, M. Buchberger (eds.)

Bd. 1-10, Freiburg, Herder Verlag a Co. 1930-1938²

LEXICON IN VETERIS TESTAMENTI LIBROS

L. Koehler, W. Baumgartner (eds.)

Bd. 1-2, Leiden, E. J. Brill 1985

LEXIKON DER PASTORALTHEOLOGIE

F. X. Arnold, K. Rahner, V. Schnurr, L. M. Weber,
F. Klostermann (eds.)

Freiburg-Basel-Wien, Herder 1972², 636 s.

LEXICON ZUR BIBEL

F. Rienecker (ed.)

Wuppertal, Brockhaus 1980

LEXIKON ZUR WELTMISSION

S. Neill, N. P. Moritzen, E. Schrupp (eds.)

Wuppertal, Brockhaus 1975, 620 s.

MALÝ TEOLOGICKÝ LEXIKÓN

M. Višňovský (ed.)

Bratislava, Spolok sv. Vojtecha 1977

NEW BIBLE DICTIONARY

J. D. Douglas (ed.)

Leicester, Inter-Varsity Press 1982², 1326 s.

NEW DICTIONARY OF THEOLOGY

S. B. Ferguson, D. F. Wright (eds.)

Leicester-Downers Grove, Inter-Varsity Press 1988, 738 s.

NOVI TESTAMENTUM LEXICON GRAECUM

F. Zorell, S. J. Parisiis, Lethiellens 1911, 646 s.

Karl Rahner, Herbert Vorgrimler

PETIT DICTIONNAIRE DE THÉOLOGIQUE

Paris, Éditions du Seuil 1970, 507 s.

REALLEXIKON FÜR ANTIKE UND CHRISTENTUM

Theodor Klauser (ed.), Stuttgart 1950

DIE RELIGION IN GESCHICHTE UND GEGENWART

Handwörterbuch für Theologie und Religionswissenschaft

Kurt Gallig (ed.)

Bd. 1-6, Tübingen 1957

THEOLOGICAL DICTIONARY OF THE NEW TESTAMENT

G. Kittel (1-4), G. Friedrich (5-9), R. E. Pitkin (Index)

Vol. 1-10, Grands Rapids, WM. B. Eerdmans Publ. Company
1983-1985

ČESKÁ RELIGIONISTIKA

THEOLOGISCHES BEGRIFFSLEXIKON ZUM NEUEN TESTAMENT
L. Coenen, E. Beyrenther, H. Bietenhard (eds.)
Bd. 1-3, Wuppertal, Brockhaus 1972

THEOLOGISCHES LEXIKON
H. Jenssen, H. Trebs (eds.)
Berlin, Union 1978, 451 s.

TWENTIETH CENTURY ENCYCLOPEDIA OF RELIGIOUS KNOWLEDGE
Lefferts A. Loetscher (ed.)
Vol. 1-2, Michigan 1955

WELTKIRCHENLEXIKON. HANDBUCH DER OEKUMENE
F. H. Littel, H. H. Walz (eds.)
Stuttgart, Kreuz 1960, 1755 s.

John D. Davis
THE WESTMINSTER DICTIONARY OF THE BIBLE
Philadelphia, The Westminster Press 1944⁵, 658 s.

Národní muzeum, Praha

ČESKÝ SLOVNÍK BOHOVĚDNÝ
Josef Tumpach, Antonín Podlaha (eds.)
1-5, Praha, V. Kotrba 1912-1932

Marguerite Thiollier
DICTIONNAIRE DES RELIGIONS
Paris, Larousse 1966, 255 s.

E. Royston Pike
ENCYCLOPAEDIA OF RELIGION AND RELIGIONS
New York, Meridian Giants 1961, 406 s.

LEXIKON FÜR THEOLOGIE UND KIRCHE
K. Hofmann, M. Buchberger (eds.)
Bd. 1-10, Freiburg, Herder Verlag a Co. 1930-1938²

REALLEXICON FÜR ANTIKE UND CHRISTENTUM
Theodor Klauser (ed.)
Bd. 1-7, Stuttgart, A. Hiersemann 1950

RELIGIONS IN AMERICA.
Leo Rosten (ed.)
New York 1963

Náprstkovo muzeum, Praha

HANDWÖRTERBUCH DES ISLAM
A. J. Vensinck, J. H. Kramers (eds.)
Leiden 1941

ČESKÁ RELIGIONISTIKA

V. Kirfel
DER HINDUISMUS. Bilderatlas zur Religionsgeschichte
Leipzig 1934

DIE RELIGION IN GESCHICHTE UND GEGENWART
F. M. Schiele (ed.)
Bd. 1-5, Tübingen 1909-1913

WELT DES ISLAM. Geschichte und Alltag einer Religion.
M. Robbe (ed.)
Leipzig 1988

Katedra pomocných věd historických FF UK, Praha

ČESKÝ SLOVNÍK BOHOVĚDNÝ
Josef Tumpach, Antonín Podlaha (eds.)
1-5, Praha, V. Kotrba 1912-1932

ENCYKLOPEDIA KATOLICKA
1-3, Lublin, Tow. naukowe katol. Uniwersytetu lubelskiego
1973

LEXIKON FÜR THEOLOGIE UND KIRCHE
K. Hofmann, M. Buchberger (eds.)
Bd. 1-10, Freiburg, Herder Verlag a Co. 1930-1938²

RELIGION IN GESCHICHTE UND GEGENWART
H. Gunkel - Zscharnack (ed.)
Tübingen, Mohr 1927-1932²

Historický ústav AV ČR, Praha

ČESKÝ SLOVNÍK BOHOVĚDNÝ
Josef Tumpach, Antonín Podlaha (eds.)
1-3, Praha, V. Kotrba 1912-1926

LEXIKON FÜR THEOLOGIE UND KIRCHE
Begr. M. Buchberger; J. Höfer, K. Rahner (eds.)
Bd. 1-10, Freiburg, Herder 1957-1965²

Jan Merell
MALÝ BOHOVĚDNÝ SLOVNÍK
Praha 1963, 597 s.

Univerzitní knihovna Praha

William Neil
CONCISE DICTIONARY OF RELIGIONS QUOTATIONS
London, A. R. Mowbray 1975, 214 s.

THE CONCISE ENCYCLOPEDIA OF LIVING FAITHS
R. C. Zaehner (ed.)
London, Hutchinson 1977, 435 s.

ČESKÁ RELIGIONISTIKA

A DICTIONARY OF COMPARATIVE RELIGION

S. G. F. Brandon (ed.)

London, Weidenfeld a. Nicolson 1970, 704 s.

DICTIONARY OF RELIGION

Vol. 1-3, Washington, Corpus Publications 1979, 3815 s.

R. Aigrain

ECCLESIA. ENCYCLOPÉDIE POPULAIRE DES CONNAISSANCES RÉLIGIEUSES

Paris, Bloud a. Gay 1927, 1110 s.

ENCYCLOPEDIC DICTIONARY OF RELIGION

P. Kevin Meagher, Thomas c. O'Brien, Consuelo Maria Aherne (eds.)

Washington, Corpus 1979

ENCYKLOPEDIA KATOLICKA

Lublin, Tow. naukowe katol. Uniwersytetu lubelskiego 1973

CHRISTLICHE RELIGION

Oskar Simmel, Rudolf Stählin (eds.)

Frankfurt a. M., Fischer 1964, 374 s.

MAN AND HIS GODS. ENCYCLOPEDIA OF THE WORLDS RELIGION

G. Parrinder (ed.)

London, Hamlyn 1974, 440 s.

THE PENGUIN DICTIONARY OF RELIGIONS

J. R. Hinnels (ed.)

Harmondsworth, Penguin Books 1984, 550 s.

REALLEXIKON FÜR ANTIKE UND CHRISTENTUM

Theodor Klauser (ed.)

Stuttgart, Hiessemann 1950

Wilfriede Noelle

WÖRTERBUCH DER RELIGIONEN

München, W. Goldmann 1960, 424 s.

Helena Pavlincová

ZALOŽENIE SLOVENSKEJ SPOLOČNOSTI PRE ŠTÚDIUM NÁBOŽENSTIEV

Dňa 5. novembra 1992 sa na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave konalo ustanovujúce valné zhromaždenie Slovenskej spoločnosti pre štúdium náboženstiev pri SAV. Správu o stave a perspektívach religionistiky na Slovensku predniesol univ. prof. PhDr. Ján Komorovský, CSc., ktorý osobitne vyzdvihol fakt, že sa religionistika u nás zavádza spontánne na vysokoškolských a vedeckých pracoviskách v Prahe, Brne a Bratislave, a na tomto poli sa rozvíja úspešná spolupráca.

Valné zhromaždenie zvolilo výbor SSŠN v tomto složení:

prof. PhDr. Ján Komorovský, CSc. (predseda)
PhDr. Ján Molnár (podpredseda)
PhDr. Ivo Samson (tajomník)
PhDr. Zuzana Beňušková (hospodár)
PhDr. Viktor Krupa, DrSc.
PhDr. Michal Stríženec, DrSc.
PhDr. Milan Hamada, CSc.

Valné zhromaždenie ďalej odhlasovalo čestné členstvo v SSŠN osobností, ktoré sa svojimi prácami mimoriadne zaslúžili o rozvoj religionistiky vo svete. Sú to:

prof. Jaroslav Pelikán (Yalská univerzita),
autor významných diel z oblasti porovnávacích dejín kresťanskej doktríny;

prof. Rudolf Macúch (Slobodná univerzita Berlín),
autor významných prác o vzniku a počiatkoch mandeizmu.

Výbor SSŠN bude poriadať odborné prednášky z odboru religionistiky. Skupina členov spoločnosti pracuje na zväzku Pedagogickej encyklopédie Slovenska venovanom náboženskej výchove a religionistike. Jednou z úloh je vypracovanie bibliografie slovenskej religionistickej spisby. SSŠN bude podporovať vedeckú a populárnovednú tvorbu v odbore religionistiky. Neperiodicky bude vydávať Informačný bulletin o aktuálnych otázkach štúdia náboženstiev. Bude naďalej spolupracovať s Českou spoločnosťou pro studium náboženství.

Ján Komorovský

North American Association for the Study of Religion

Severoamerická asociace pro studium náboženství (North American Association for the Study of Religion - NAASR) byla založena poměrně nedávno - v roce 1985, na XIV. kongresu IAHR v Sydney. Její vznik byl výsledkem integračních snah religionistů z Kanady a USA organizovaných již předtím v národních společnostech a usilujících o vytvoření nadnárodního koordinačního sdružení.

NAASR má dnes přibližně 250 členů, kteří z velké části zároveň zůstávají členy národních společností USA (American Society for the Study of Religion) a Kanady (Canadian Society for the Study of Religions - Société Canadienne pour l'Etude de la Religion, Société Québécoise pour l'Etude de la Religion). Spolu s těmito společnostmi je NAASR od roku 1990 řádným členem IAHR.

V roce 1993 se oficiálním periodikem NAASR stal časopis *Method and Theory in the Study of Religion* vydávaný od roku 1989 v Torontu. V souvislosti se změnou statutu časopisu převzalo jeho vydávání od roku 1993 prestižní nakladatelství Mouton - de Gruyter v Berlíně a New Yorku.

Současným předsedou NAASR je prof. Gary Lease (University of California, Santa Cruz), funkci tajemníka a pokladníka vykonává prof. Luther Martin (University of Vermont, Burlington).

V rámci IAHR má vytváření nadnárodních (regionálních) sdružení příznivou odezvu. Z poslední doby lze připomenou např. vznik Latinskoamerické asociace pro studium náboženství (Asociación Latino Americana para el Estudio de las Religiones, Mexico City 1990) či Africké asociace pro studium náboženství (African Association for the Study of Religion, Harare 1992). Jejich ustanovení však spíše než o vyšší úroveň integrace usiluje o překonání situace, kdy jsou religionisté organizováni jen v několika zemích kontinentu (Mexiko; Nigérie, JAR). Přímou - pro nás nejvýznamnější analogií NAASR - by se mohlo stát evropské religionistické sdružení, jehož vytvoření bylo navrženo na jednání Mezinárodního výboru IAHR v Paříži v září 1993.

Dalibor Papoušek

MEZINÁRODNÍ VÝBOR IAHR V PAŘÍŽI

Ve dnech 17.-20. září 1993 se v Paříži konala speciální konference IAHR věnovaná problematice náboženství ve frankofonní Africe. V jejím rámci zasedal 19. září 1993 Mezinárodní výbor IAHR, který se zabýval přípravou jednání Valného shromáždění, jež bude součástí XVII. kongresu IAHR v Mexico City v srpnu 1995.

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

Mezinárodní výbor IAHR, jenž pravidelně zasedá uprostřed pětileté periody mezi kongresy, sestává ze zástupců všech členských společností IAHR, vždy po dvou z každé země bez ohledu na počet tamějších organizací. Českou republiku reprezentovali z pověření výboru ČSSN dr. Josef Kandert a dr. Dalibor Papoušek.

Jednání Mezinárodního výboru řídil prezident IAHR prof. Ugo Bianchi (Itálie) a generální tajemník IAHR prof. Michael Pye (Velká Británie).

V úvodu odkázal prof. Pye na zevrubnou zprávu o činnosti IAHR v době od konání XVI. kongresu IAHR v Římě (1990) publikovanou ve zvláštním konferenčním vydání *Bulletinu IAHR*. Soustředil se v ní především na pořádání konferencí, jež vedle vědeckých cílů sledovaly i strategické záležitosti IAHR zapojit do mezinárodní spolupráce badatele z dalších religionisticky zajímavých regionů světa. Připomněl konferenci v Burlingtonu (1991), která umožnila setkání badatelů z Latinské Ameriky a "východní" Evropy, konferenci v Pekingu (1992), která posílila kontakty s čínskými odborníky, a konferenci v Harare (1992), jež mimo jiné vedla k ustavení Africké asociace pro studium náboženství. Potěšující aktivity konstatoval i v Indii, Španělsku a zemích bývalého východního bloku. Zvláštní pozornost věnoval také kontaktům mezi severoamerickými religionistickými společnostmi organizovanými v IAHR a American Academy of Religion, třebaže jednání o přiměřené spolupráci zatím pro rozdílný profil obou celků nepostoupila příliš daleko.

Další část své zprávy zaměřil na publikační aktivity IAHR, tedy zvláště na časopis *Numen* a bibliografický časopis *Science of Religion*. Zmínil se též o rostoucím počtu časopisů vydávaných jednotlivými společnostmi a vyzval k jejich přednostní výměně v rámci IAHR. Dotkl se též financování IAHR prostřednictvím řádných a mimořádných příspěvků členských společností. Předložil návrh, aby účast zástupců těch zemí, jež mají potíže s financováním cest a pobytových nákladů, byla dotována z mimořádných příspěvků. V závěru své zprávy se prof. Pye zabýval harmonogramem nejbližších setkání Výkonného a Mezinárodního výboru IAHR.

Po vystoupení prof. Pye následovala zpráva pokladníka IAHR prof. Armina Geertze (Dánsko), který vyložil detailní členění příjmových a výdajových položek konta IAHR. Ke dni konání mezinárodního výboru disponovala IAHR úhrnnou částkou ca 36.000 USD.

Diskuse k oběma zprávám se týkala především finančních otázek. Návrh prof. Pye byl hodnocen jako příliš optimistický vzhledem k omezeným finančním zdrojům. Někteří účastníci se též postavili proti financování činnosti Výkonného a Mezinárodního výboru z mimořádných příspěvků. Byl proto přijat závěr, že činnost Výkonného výboru IAHR může být financována pouze z řádných příspěvků, zatímco mimořádné příspěvky poskytované ekonomicky silnějšími zeměmi budou určeny výlučně na podporu konferencí. Otázka finanční pomoci účastníkům Mezinárodního výboru byla odložena. Přetrvává tak určité napětí mezi snahou konstituovat IAHR na interkulturní bázi a reálnými možnostmi ekonomicky slabších společností vysílat na

---

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

---

zásadní jednání své zástupce. Projevilo se to i na jednání tohoto Mezinárodního výboru, kde zcela chyběli zástupci asijských společností vyjma Japonska, zástupci afrických společností vyjma jejich amerických členů a zástupci zemí bývalého východního bloku vyjma České republiky. V návaznosti na tato konstatování byl vznesen návrh, aby při nominaci Výkonného výboru pro jednání Valného shromáždění bylo v mnohem větší míře než dosud vzato v úvahu zastoupení právě těchto regionů.

V návaznosti na vznik nových religionistických společností Mezinárodní výbor doporučil k přijetí do svazku IAHR nově ustavené společnosti Indie, Afriky, Španělska, Ruska, Ukrajiny a Slovenska. Některé z nich byly doporučeny předběžně vzhledem k tomu, že sice o členství projevily zájem, avšak dosud nepodaly oficiální žádost.

Jako zvláštní bod jednání byla ponechána diskuse o změně názvu IAHR. Prof. Bianchi úvodem připomněl základní peripetie této otázky, kterou otevřela v roce 1990 na posledním Valném shromáždění v Římě Britská asociace pro studium náboženství. Navrhla změnu stávajícího názvu International Association for the History of Religions na International Association for the Study of Religions. Vzhledem k tomu, že v rámci Valného shromáždění nebylo možno pro neočekávanost tohoto návrhu dojít k jednoznačnému závěru, byl celý problém odložen na příští Valné shromáždění plánované na rok 1995 do Mexico City s tím, že jednoznačné stanovisko připraví po diskusích v rámci jednotlivých společností Mezinárodní výbor konaný v roce 1993 v Paříži. Obě protikladná hlediska na změnu názvu shrnuli z pověření výkonného výboru prof. Donald Wiebe (Kanada) a prof. Peter Antes (Německo) v roce 1991 během konference v Burlingtonu (viz *Informační bulletin SSN* 3 - září 1992, s. 20-25).

Několikahodinová dramatická diskuse, jež se v Paříži odehrála, ukázala, že zdaleka nejde jen o formální otázku, nýbrž o složitě strukturovaný problém zahrnující nejen institucionální aspekty ovlivňující postavení oboru, jeho prestiž i financování, nýbrž především otázky hluboce související s nebývalým rozšiřováním metodologického a teoretického zázemí religionistiky oproti jejímu původnímu, víceméně historicko-filologickému vymezení. Po vysilující debatě byl přijat kompromisní návrh podaný společně prof. Donaldem Wiebem a prof. Heinrichem v. Stietencronem (Německo) respektující požadavek širšího metodologického zakotvení religionistiky a současně jejího jasného odlišení od teologie. Na jeho základě Mezinárodní výbor doporučil valnému shromáždění změnu stávajícího názvu na International Association for the Academic Study of Religions (L'Association International pour l'Etude Scientifique de la Religions).

Vědecká část konference věnovaná náboženství ve frankofonní Africe byla zhodnocena dr. Josefem Kandertem v časopise *Religio* (1/2, 1993, 198-199).

Dalibor Papoušek

PŘEHLED PUBLIKACÍ ČSSN

Stav a perspektivy studia náboženství v Československu.

Sborník referátů z konference v Liblicích, 19.-21. září 1990, J. Heller - D. Papoušek - H. Pavlincová (eds.), Brno: Společnost pro studium náboženství - ÚSVS ČSAV 1990, 224 stran.

Cena: 25 Kč

The Bible in Cultural Context.

Sborník referátů z konference v Bechyni, 13.-15. květen 1992, H. Pavlincová - D. Papoušek (eds), Brno: Czech Society for the Study of Religions - Masaryk University 1994, 368 stran.

Cena: 187 Kč

Česká bible v dějinách evropské kultury.

Sborník referátů z konference v Brně, 3.-4. prosince 1993, H. Pavlincová - D. Papoušek (eds), Brno: Česká společnost pro studium náboženství - Masarykova univerzita 1994, 120 stran.

Cena: 79 Kč

Religio. Revue pro religionistiku.

Brno: Česká společnost pro studium náboženství, ročníky 1 (1993), 2 (1994), 3 (1995).

Cena jednoho čísla: 25 Kč

Roční předplatné: 50 Kč

Uvedené publikace lze objednat v sídle ČSSN. V cenách není zahrnuto poštovné a balné.

50. ZASEDÁNÍ STUDIORUM NOVI TESTAMENTI SOCIETAS V PRAZE

Ve dnech 1.-4. srpna 1995 se bude v Praze konat 50. výroční zasedání Studiorum Novi Testamenti Societas - světové oborové organizace profesorů vědy o Novém zákoně a příslušných vědeckých pracovníků. Zasedání bude pracovat v 18 sekcích (např. Kumrán a počátky křesťanství, lukášovské spisy, Filón Alexandrijský a rané křesťanství, novozákonní archeologie, hermeneutika, textologie, historický Ježíš, biblická teologie apod.)

Prezidentskou přednášku prosloví nový prezident prof. A. Vanhoye, rektor Papežského biblického institutu v Římě. Dosavadním prezidentem je prof. Petr Pokorný.

Bližší informace: prof. ThDr. Petr Pokorný, DrSc.
Evangelická teologická fakulta UK
Jungmannova 9
115 55 Praha

MEZINÁRODNÍ SYMPOZIUM O STARÉM ZÁKONĚ V PRAZE

Ve dnech 4.-8. září 1995 se v Praze uskuteční mezinárodní symposium **The Old Testament as Inspiration in Culture**. Symposium je připravováno ve spolupráci Karlovy univerzity v Praze, Akademie věd ČR, Hebrejské univerzity v Jeruzalémě a Izraelské akademie věd. Jednání symposia bude věnováno inspiračním vlivům biblického (starozákonního) textu na kulturu a umění v okruhu židovsko-křesťanské civilizace. S konáním symposia je spojena řada kulturních akcí. Jednacímí jazyky zasedání jsou angličtina a němčina.

Bližší informace: mezinárodní symposium **The Old Testament as Inspiration in Culture**
Přípravný výbor - pí Veselá
Akademie věd ČR
Národní 3
111 42 Praha

fax 02-24240518
02-24226566
e-mail: OTCULTURE@RUK.CUNI.CZ

SPECIÁLNÍ KONFERENCE IAHR O VÝCHODNÍM KŘESŤANSTVÍ VE FINSKU

Ve dnech 24.-30. srpna 1996 se koná ve finské Imatře speciální konference IAHR pod názvem **Variations of Eastern Christianity**. Jednání bude zaměřeno na problematiku pravoslavi, zvláště staroobřadnictví; předběžné rozvržení do sekcí však umožňuje přihlásit referát týkající se obecně východního křesťanství. Konference je připravována v úzké spolupráci s ruskými badateli. Jednacímí jazyky zasedání budou angličtina a ruština (vzájemné tlumočení).

Předběžné přihlášky jsou k dispozici v sídle ČSSN.

Bližší informace: MA Harri Markkula
Luba Tarvainen
Department of the Study of Religions
University of Helsinki
P.O. Box 13
Meritullinkatu 1 A 5
FIN-00014 University of Helsinki
Finland

tel. +358-0-1913585, +358-0-1913596
fax +358-0-1913591
e-mail: hmarkkula@cc.helsinki.fi
iouzina@teologil.helsinki.fi

Z NOVÝCH KNIH

Helena Pavlincová a kol., *Slovník Judaismus, křesťanství, islám*, Praha: Mladá fronta 1994, 469 s.

Slovník tří nejvýznamnějších monoteistických náboženství poskytuje kromě zevrubného poučení o jednotlivých náboženských tradicích také možnost jejich vzájemného srovnání. Kniha je rozdělena do tří samostatných oddílů věnovaných judaismu, křesťanství a islámu. Každý z oddílů je uveden shrnující předmluvou. Více než sto hesel ve každém oddíle je koncipováno tak, aby umožnilo srovnání napříč jednotlivých monoteistických náboženství. Slovník je doplněn výběrem české i zahraniční literatury k dalšímu studiu, schematickými vývoji jednotlivých systémů, mapkami a genealogiemi. Svým rozsahem a zejména koncepčním přístupem se řadí k ojedinělým edičním počínům české provenience.

Richard Cavendish, *Dějiny magie*, Praha: Odeon 1994, 205 s.
Přeložili Eva Karásková a Marian Siedloczek.

Publikace vydaná v originále v roce 1987 poskytuje stručný přehled dějin magie. V jednotlivých kapitolách se autor zabývá magií ve starověku, zejména v Římě, věštěním, léčitelstvím a astrologií, dále vztahem křesťanského středověku k magii, také židovskou tradicí a čarodějnictvím. Další část je věnována období renesančnímu a honům na čarodějnice. Přehled končí vývojem, který prodělává magie v 18. století a v závěrečné kapitole jsou zachyceny nové trendy tohoto vývoje. Kniha je vybavena poznámkovým aparátem a bibliografií. Je pokusem o popisný přehled fenoménu magie v jeho historických proměnách.

Ivana Čornejová, *Tovaryšstvo Ježíšovo. Jezuité v Čechách*, Praha: Mladá fronta 1995, 245 s.

Publikace věnovaná působení jezuitského řádu v našich zemích je založena na soustavném studiu tohoto fenoménu, který významně ovlivnil svou činností duchovní atmosféru českých zemí zejména v 17. století. Zabývá se historií řádu počínaje jeho vznikem, jeho duchovními základy, vnitřním uspořádáním, pedagogickou soustavou, podílem řádu na rekatolizaci, misijní činností řádu a českých jezuitů. Představuje řadu významných vědců, umělců i hospodářů z řad členů řádu včetně postav značně kontroverzních, např. Antonína Koniáše. V závěru se autorka vyrovnává s tradičně kritickým hodnocením jezuitského řádu. Kniha je doplněna rozsáhlým přehledem pramenů a literatury, publikace je vybavena reprodukcemi dobových ilustrací.

Vladimír Podborský, *Náboženství našich prapředků*, Brno: Masarykova univerzita - Filozofická fakulta 1994, 177 s.

Publikace obracející se k širšímu publiku zájemců o náboženství pravěku je uvedena teoretickou kapitolou objasňující řadu základní pojmů, s nimiž religionistika pracuje. Jednotlivé kapitoly jsou věnovány problematice náboženství paleolitu, změnám v náboženských systémech neolitu, dále náboženství doby bronzové a halštatské a náboženství Keltů, Germánů a Slovanů. Kniha je doplněna řadou ilustrací, fotografickou přílohou a v závěru bibliografií.

Francois Décret, *Máni a tradice manicheismu*, Bratislava: CAD Press 1994, 150 s.
Přeložil Zdeněk Müller.

Úvodní kapitoly jsou věnovány charakteristice dobového a zejména náboženského pozadí, v jehož rámci se odvíjí počátky manicheismu. Další část podává podrobný výklad o Máního životě, jeho působení a smrti. Následuje kapitola věnovaná problematice manicheistické gnose a v poslední části se autor zabývá tradicemi manicheismu a jejich znovuoživení v podobě středověkých herezí - paulikiánů, bogomilů a katarů. Kniha je doplněna poznámkovým aparátem, chronologickým přehledem a výběrem literatury.

Kurt Schubert, *Židovské náboženství v proměnách věků*, Praha: Vyšehrad 1995, 285 s.
Přeložil Jindřich Slabý.

Kniha profesora judaistiky vídeňské univerzity podává přehled izraelsko-židovských dějin od jejich počátků kolem roku 2 000 př.n.l. až do současnosti a v návaznosti na ně charakterizuje hlavní etapy vývoje židovského náboženství. Věnuje se problematice Boha, člověka a stvoření, vyvolení, mesianismu a eschatologie, zbožnosti, židovské náboženské filozofie, chasidismu, kabale. Kniha je vybavena glosářem a poznámkovým aparátem.

Karel Werner, *Náboženství jižní a východní Asie*, Brno: Masarykova univerzita - Filozofická fakulta 1995, 215 s.

Publikace českého indologa a filozofa náboženství působícího na Londýnské univerzitě, která je koncipována jako vysokoškolský učební text, přibližuje základní principy náboženských tradic Indie, Číny a Japonska. Značná část informací o hinduismu, buddhismu, taoismu, konfucianství a šintoismu nebyla v češtině dosud takto souborně publikována. Součástí knihy je slovníček cizích výrazů, zahraniční bibliografie a výběr české doporučené literatury.

I-ťing - Kniha proměn, Praha: Maxima 1995. 277 s.
Z čínštiny přeložil, výkladem a komentáři opatřil Oldřich Král.

Úvodní část poskytuje zevrubnou informaci o vzniku a významu knihy patřící k nejstarším knihám lidstva vůbec, ale také podává všestrannou charakteristiku jejího textu a myšlení, analyzuje její grafický symbolický systém. Je doplněna tabulkami v podobě klíče k určování hexagramů, dále genezí osmi trigamů a diagramy osmi trigramů. První část obsahuje komentovaný překlad Čouských proměn a druhá část Křídla proměn zahrnuje Výklady znamení (Šuo kua), Uspořádání hexagramů (Sü kua) a Veliký komentář (Si cch).

Josef Kolmaš, *Buddhistická svatá písma. Šestnáct arhatů*, Praha: Práh 1995, 99 s.

V jednotlivých částech se autor věnuje buddhistickým posvátným textům - prvním je Tripitaka, dalším Ta-cang-ťing, dále Kandžur a Tandžur. Čtvrtá kapitole je věnována čínskému buddhistickému kánonu v anglickém překladu - překladatelskému projektu století, jejíž součástí je i příloha se stručnou charakteristikou vybraných děl čínské Tripitaky zařazených do I. série uvedeného kánonu. Značná pozornost je věnována obsáhlému výběru literatury. Poslední část knihy tvoří obrazová příloha Šestnácti arhatů s podrobným popisem.

Jiří Prosecký, *Královské knihy staré Mezopotámie*, Praha: Orientální ústav AV ČR 1995, 174 s.

Obsahem cenné publikace je rozbor a překlad starých mezopotamských textů legendárního charakteru o významných králich, od staroakadských až po chaldejské vládce Babylónu. Prvních pět kapitol popisuje a kriticky analyzuje texty z těchto epoch. Jádro knihy tvoří překlad asi třiceti tří klínopisných textů z uvedených období, v úplném českém překladu publikovaných poprvé. Kniha je vybavena rozsáhlým seznamem pramenů a literatury a rejstříkem vlastních jmen.

Jan Heller, *Bůh sestupující. Pokus o christologii Starého zákona*, Praha: Kalich 1994, 159 s.

Práce je nesená tématem Boha sestupujícího k člověku, které prochází celou biblí a zřetelně tak spojuje Starý a Nový zákon. Autor v ní shrnuje poznatky své badatelské práce starozákonníka a věnuje se problematice mesianismu, christologie Starého zákona a jejím proměnám, metodám výkladu, starozákonním antropomorfismům, učení o úřadech Kristových a tématu trojí podoby poníženého Krista. Kniha je doplněna bibliografii, rejstříkem odkazů biblických, apokryfních, pseudepigraphních, talmudu a targumů, rejstříkem jmenným a věcným.

Blahoslav Hruška, *Kultovní život starého Sumeru*, Praha: Orientální ústav AV ČR a Husitská teologická fakulta UK 1995, 140 s.

Publikace je výsledkem autorova dlouhodobého zájmu o sumerské náboženské texty. Rekapituluje dosavadní bádání a zamýšlí se nad vymezením sumerského kulturního okruhu. Jednotlivé kapitoly jsou věnovány problémům historie a kulturní tradice, sumerskému mýtickému myšlení, charakteristice světa bohů a démonů, kosmogonických představ, panteonu, tématu státu a společenství lidí, principům moci bohů, různým tradicím stvoření světa a člověka, kalendáři a kultovnímu roku. Podrobněji se v druhé části knihy autor věnuje jednotlivým svátkům. Kniha je vybavena podrobnou bibliografií.

Miloš Mendel, *Islámská výzva*, Brno: Atlantis 1994. 230 s.

Kniha věnovaná aktuální problematice politického islámu se pokouší zpřístupnit jeho složité sociální, kulturní a ideové zázemí. Je pokusem o věcnou diskusi o islámu a o přiblížení a objasnění jeho politických projevů. Práce je doplněna obrazovou přílohou.

Iva Doležalová